

Wspólne wnioski z wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. Ocena powyborcza i budowanie punktu odniesienia dla przyszłego rzecznictwa

Podsumowanie podsumowującego webinarium SEEEDS/ Pakiet roboczy 5

1. Podsumowanie projektu SEEEDS

[Projekt Supporting Engagement in European Elections and Democratic Societies \(SEEEDS\)](#) został zainicjowany w celu wzmocnienia procesu demokratycznego poprzez zwiększenie uczestnictwa i zaangażowania niedostatecznie reprezentowanych grup, takich jak kobiety, młodzież, mobilni obywatele UE i inne zmarginalizowane społeczności. Finansowany przez Komisję Europejską (KE) projekt Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV) tworzy silniejszy związek między aktywnymi obywatelami a organami decyzyjnymi UE, a także stara się przyczynić do zapewnienia uczciwości wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku.

Kluczowe osiągnięcia projektu obejmowały wspieranie ponadnarodowej współpracy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego (CSO) oraz zapewnienie platformy do dyskusji na temat praw wyborczych i mobilizacji wyborców we współpracy z decydentami w instytucjach i organach europejskich. Po [serii webinarium](#), [dokument strategiczny SEEEDS](#) (dostępny w 11 językach europejskich) na temat wyborów do PE w 2024 r. został zaprezentowany podczas [wydarzenia wysokiego szczebla w PE](#) w dniu 4 lipca 2023 r., które obejmowało wszystkie cztery główne grupy polityczne w PE i zostało otwarte przez pierwszego wiceprzewodniczącego PE.

[Warsztaty z zakresu budowania potencjału między obywatelami](#) przeprowadzone przez Election-Watch.EU zgromadziły punkty kontaktowe z 24 państw członkowskich i połączyły prezentacje na temat najnowszych wydarzeń związanych z wyborami przed wyborami do PE w 2024 r. z dyskusjami w grupach roboczych i praktycznymi przygotowaniem do misji oceny wyborów (EAM).

2. Wspólne wnioski z wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.

Przed wyborami do PE, które odbędą się w dniach 6-9 czerwca 2024 r., partnerzy projektu zorganizowali [trzy webinaria edukacyjne dla wyborców](#), koncentrując się na zwiększeniu integracji mobilnych obywateli UE, kobiet w wyborach i wzmocnieniu pozycji młodzieży. Jako oficjalny partner komunikacyjny PE, Election-Watch.EU opracował 24 odpowiedzi na 24 pytania (Q&A) dotyczące wyborów do PE, aby wesprzeć szeroką, zainteresowaną opinię publiczną, a zwłaszcza nowe pokolenie młodych i początkujących wyborców.

Oprócz projektu SEEEDS, Election-Watch.EU przeprowadził misję oceny przedwyborczej i opublikował [raport](#) w lutym 2024 r., opierając się na [pierwszym raporcie EAM z 2019 r.](#) Ponadto [Election-Watch.EU](#) przeprowadził drugą kompleksową ocenę wyborów przeprowadzoną przez społeczeństwo obywatelskie i ocenił mocne i słabe strony wyborów europejskich we wszystkich państwach członkowskich. [Raport EAM 2024](#) był dokumentem referencyjnym dla [webinarium SEEEDS poświęconego wyciągniętemu wnioskowi](#), które odbyło się 24 września 2024 r., i podkreśla dobre praktyki i obszary postępu, jednocześnie identyfikując kluczowe wyzwania, które wymagają uwagi w sześciu obszarach równości, włączenia, przejrzystości, rozliczalności, integralności i

odporności, a także w celu osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest usprawnienie wyborów europejskich.

Podczas ostatniego [webinarium SEEEDS poświęconego wyciągniętych wniosków](#) (Pakiet Roboczy 5) oceniono ogólny sukces wyborów w 2024 r., opierając się na spostrzeżeniach zarówno obywateli, jak i ekspertów ds. polityki. Mając na celu ustanowienie podstaw dla przyszłych reform wyborczych, rzecznicy polityczni, przedstawiciele think tanków i czterech partnerów projektu SEEEDS przedstawili swoje ustalenia i omówili dobre praktyki oraz obszary wymagające poprawy.

[Europejskie Partnerstwo na rzecz Demokracji](#) (EPD) otworzyło webinarium interaktywną ankietą z udziałem ponad 100 uczestników. Respondenci podkreślali bezpieczeństwo, frekwencję i uczciwość jako pozytywne aspekty wyborów. Większość respondentów uznała, że media społecznościowe miały negatywny lub neutralny wpływ na wybory. Jako ulepszenie wyborów europejskich w 2029 r. uczestnicy chcieliby zobaczyć większą przejrzystość, większe zaangażowanie młodzieży, większą różnorodność i wprowadzenie list ponadnarodowych.

Election-Watch.EU przedstawił pięć z 21 zaleceń i 19 najlepszych praktyk w państwach członkowskich oraz podkreślił istniejące wyzwania:

- 1) niespójne systemy rejestracji wyborców, w szczególności dla mobilnych obywateli UE, którzy mieli trudności z rejestracją i głosowaniem; podkreślając przykład dobrej praktyki Łotwy z elektronicznym rejestrem wyborców, który umożliwi wyborcom głosowanie w dowolnym lokalu wyborczym.
- 2) potrzeba silniejszych ram prawnych dla obserwacji wyborów, ponieważ tylko dziewięć państw członkowskich posiada przepisy prawne dotyczące zarówno międzynarodowych, jak i obywatelskich obserwatorów wyborów; podkreślenie przykładu dobrej praktyki Finlandii, która nie rozróżnia międzynarodowych i obywatelskich obserwatorów wyborów w swoich procedurach akredytacyjnych.
- 3) prawa wyborcze różnią się znacznie w 27 państwach członkowskich i wymagają silniejszych wspólnych wysiłków na szczeblu UE i państw członkowskich w celu przyspieszenia reform legislacyjnych, aby zapewnić równe szanse w całej UE; wymieniając skonsolidowany kodeks wyborczy Litwy jako pozytywną praktykę.
- 4) znaczne różnice w dostępności i wymogach dotyczących korzystania z alternatywnych metod głosowania, przy braku przepisów dotyczących głosowania z zagranicy w czterech państwach członkowskich; podając greckie głosowanie korespondencyjne dla obywateli przebywających za granicą jako pozytywny przykład.
- 5) brak wytycznych na poziomie UE dotyczących skarg i odwołań oraz skuteczność, która zależy od systemów krajowych, które różnią się znacznie pod względem zakresu regulacji i podejścia; podkreślenie Holandii jako przykładu dobrej praktyki dla planowanych reform w tym obszarze.

[Democracy Reporting International](#) (DRI), przedstawiła spostrzeżenia ze swoich projektów monitorowania mediów społecznościowych podczas wyborów w 2024 r., koncentrując się na platformach takich jak Facebook, Instagram i TikTok. Jednym z kluczowych ustaleń było to, że poziom toksyczności w dyskursie online był niski, ale toksyczne treści generowały większe zaangażowanie. Podczas gdy młodzież była grupą docelową dla większości podmiotów politycznych, partie skrajnie prawicowe były bardziej skuteczne w angażowaniu młodszych

wyborców w mediach społecznościowych. Wykorzystanie generatywnej sztucznej inteligencji w kampaniach wyborczych wzrosło i było szczególnie wykorzystywane przez skrajnie prawicowe partie w Niemczech, Francji i Włoszech. Istnieją obawy dotyczące braku przejrzystości w oznaczaniu treści generowanych przez sztuczną inteligencję, wzywając do wprowadzenia bardziej rygorystycznych przepisów.

[Fundacja Odpowiedzialności Politycznej](#), członek [Europejskiej Platformy na rzecz Demokratycznych Wyborów](#) (EPDE), przedstawiła wgląd w obywatelską obserwację wyborów w Polsce i wyjaśniła, w jaki sposób rządy prawa, a także systemy prawne i wyborcze zostały naruszone przez osiem lat rządów byłej partii rządzącej Prawo i Sprawiedliwość. Społeczeństwo obywatelskie podejmowało różne wysiłki na rzecz reform prawa wyborczego, w szczególności w odniesieniu do nadużywania zasobów państwowych podczas kampanii.

Sprawiedliwości i Konsumentów (DG JUST) podkreślił, że chociaż organizacja wyborów należy do kompetencji krajowych, KE odgrywa kluczową rolę we wspieraniu gotowości do wyborów. Poprzez inicjatywy takie jak [Europejski Plan Działań na rzecz Demokracji](#) i [Pakiet na rzecz Obrony Demokracji](#), KE poczyniła kroki w celu ochrony wartości demokratycznych i zapewnienia uczciwości wyborczej, a także odniosła się do [Zalecenia KE w sprawie integracyjnych i odpornych procesów wyborczych](#) z grudnia 2023 r. KE wspiera obserwację wyborów, zauważając, że zwiększa ona zaufanie do procesu wyborczego, i zachęca do włączenia przepisów prawnych dotyczących zarówno międzynarodowych, jak i obywatelskich obserwatorów wyborów we wszystkich państwach członkowskich. Kluczowe wyzwania obejmują dezinformację, inkluzywność, równość płci, przejrzystość wyborczą i ochronę przed zagrożeniami cybernetycznymi. Są one omawiane [w ramach Europejskiej Sieci Współpracy w zakresie Wyborów](#), która ułatwia wymianę najlepszych praktyk i informacji w celu zabezpieczenia wyborów. Istnieją ważne nowe przepisy, takie jak ustawa o usługach cyfrowych i ustawa o sztucznej inteligencji, regulujące reklamę polityczną i wykorzystanie sztucznej inteligencji w kampaniach. Przedstawiciel KE podkreślił, że demokracja jest wspólnym wysiłkiem, a współpraca między instytucjami, społeczeństwem obywatelskim i obywatelami ma kluczowe znaczenie dla ochrony procesów demokratycznych.

Przedstawiciel [Instytutu Jacquesa Delorsa](#) omówił potrzebę harmonizacji prawa wyborczego w całej UE, ponieważ wybory europejskie są w rzeczywistości 27 odrębnymi wyborami krajowymi, a nie jednymi wyborami europejskimi. Istnieje potrzeba standaryzacji procesów głosowania, takich jak wspólny dzień głosowania, obniżenie wieku głosowania i ustanowienie spójnych progów w państwach członkowskich w celu stworzenia bardziej europejskiego systemu wyborczego. W przeszłości obrona demokracji koncentrowała się głównie na zagrożeniach zewnętrznych, a nie na wyzwaniach krajowych, takich jak populizm polityczny i ruchy skrajnie prawicowe, które stają się coraz bardziej biegłe w korzystaniu z narzędzi kampanii AI i mediów społecznościowych w celu wywierania wpływu na wyborców. Istnieje potrzeba, aby krajowe partie polityczne wzięły na siebie większą odpowiedzialność za promowanie i wspieranie europejskich reform demokratycznych oraz zwiększenie przejrzystości i odpowiedzialności podczas wyborów. Potrzebna jest kompleksowa strategia, w tym wzmacniająca odporność instytucji demokratycznych i zwiększająca świadomość tego, jak zwalczać skrajnie prawicowe narracje w debatach publicznych.

3. Zalecenia i dalsze działania

W oparciu o spostrzeżenia zebrane podczas webinarium i ogólną ocenę wyborów w 2024 r. zaproponowano zalecenia dotyczące przyszłych reform wyborczych w celu poprawy włączenia wyborczego, przejrzystości i odpowiedzialności wyborczej, przy jednoczesnym uwzględnieniu roli technologii w wyborach. Zaangażowanie obywateli i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w procesy wyborcze w charakterze obserwatorów sprzyja poczuciu odpowiedzialności, zaufaniu i przejrzystości, zgodnie z ideałami demokratycznego podejmowania decyzji. [Election-Watch.EU](https://election-watch.eu) i inni [partnerzy projektu SEEDS](#) będą nadal opowiadać się za reformami wyborczymi na szczeblu europejskim z instytucjami UE, nowymi ustawodawcami i odpowiednimi komisjami PE.

Ponadto kluczowe znaczenie ma uwrażliwienie rządów krajowych i krajowych organów zarządzających wyborami na potrzebę reform i ściślejszej współpracy w celu sprostania rosnącym wyzwaniom w coraz bardziej złożonym środowisku wyborczym. Konieczne jest podejście oparte na prawach człowieka do dalszych reform wyborczych i demokratycznych, zgodnie z międzynarodowymi i europejskimi standardami i zobowiązaniami, ponieważ zaufanie do wyborów jest trudne do zdobycia i łatwe do stracenia.

Załącznik¹

TABLE 1: SUFFRAGE RIGHTS

Member State	Voting age	Candidacy age	Voting rights granted to persons with intellectual & psychosocial disabilities & under guardianship	Voting rights restricted for prisoners	Voting rights extended to specified non-EU citizens	Independent candidates	Electoral threshold	Multi-member constituencies
Austria	16	18	yes	partly		lists with others	4 %	
Belgium	16	18	with limitations	partly		lists with others	none	yes (3)
Bulgaria	18	21	no	blanket		individual	none	
Croatia	18	18	yes			lists with others	5 %	
Cyprus	18	21	no		yes	individual	1.8 %	
Czechia	18	21	with limitations			within party lists	5 %	
Denmark	18	18	with limitations			no	none	
Estonia	18	21	no	blanket		individual	none	
Finland	18	18	yes			individual	none	
France	18	18	yes	partly		lists with others	5 %	
Germany	16	18	yes	partly		no	none	
Greece	17	25	yes	partly		no	3 %	
Hungary	18	18	with limitations	blanket		no	5 %	
Ireland	18	21	yes			individual	none	yes (3)
Italy	18	25	yes	partly		no	4 %	yes (5)
Latvia	18	21	yes			within party lists	5 %	
Lithuania	18	21	with limitations			no	5 %	
Luxembourg	18	18	yes	partly *		lists with others	none	
Malta	16	18	with limitations	blanket		individual	none	
Netherlands	18	18	yes	partly	yes	lists with others	none	
Poland	18	21	no	partly		lists with others	5 %	yes (13)
Portugal	18	18	with limitations	partly	yes	lists with others	none	
Romania	18	23	with limitations	partly *		individual	5 %	
Slovakia	18	21	yes			no	5 %	
Slovenia	18	18	yes			lists with others	none	
Spain	18	18	yes	partly		lists with others	none	
Sweden	18	18	yes			no	4 %	

* Voting rights are not automatically reinstated upon serving a sentence.

¹ Tabele 1-4 można znaleźć w raporcie końcowym Election-Watch.EU Election Assessment Mission 2024 European Parliament Elections, wrzesień 2024 r.

TABLE 2: VOTING

Member State	Compulsory voting	Preferential voting	Out of country voting (postal or embassy)	Postal voting (in-country and abroad)	Advance voting	Mobile ballot box voting	Internet Voting & Electronic Voting	Proxy voting	Ballot paper (only one or one for each party)
Austria		yes	yes	yes	yes	yes			one
Belgium	yes	yes	yes	yes	yes		EV	yes	one
Bulgaria	yes	yes	yes			yes	EV		one
Croatia		yes	yes			yes			one
Cyprus		yes	yes						one
Czechia		yes				yes			each party
Denmark		yes	yes		yes				one
Estonia		yes	yes	yes	yes	yes	IV		one
Finland		yes	yes	yes	yes	yes			one
France		closed list	yes	yes	yes		EV	yes	each party
Germany		closed list	yes	yes					one
Greece	yes	yes	yes	yes					each party
Hungary		closed list	yes	yes		yes			one
Ireland		yes	milit. & dipl. only	yes					one, STV
Italy		yes	yes			yes			one
Latvia		yes	yes	yes	yes	yes			each party
Lithuania		yes	yes	yes	yes	yes			one
Luxembourg	yes	yes	yes	yes					one
Malta		yes			yes				one, STV
Netherlands		yes	yes	yes				yes	one
Poland		yes	yes	yes		yes		limited	one
Portugal		closed list	yes	yes	yes	yes			one
Romania		closed list	yes			yes			one
Slovakia		yes				yes			each party
Slovenia		yes	yes	yes	yes	yes			one
Spain		closed list	yes	yes				limited	each party
Sweden		yes	yes	yes	yes	yes		limited	each party

TABLE 3: PARTY AND CAMPAIGN FINANCE

Member State	Foreign funding permitted	Public funding available	Funding from companies prohibited	Limited anonymous funding permitted	In-kind donations permitted	No campaign spending limit or bans on types of expenditure in place	Online campaign included in campaign finance laws
Austria	limited			yes	limited		
Belgium					limited		no
Bulgaria			yes		unlimited		no
Croatia					limited		
Cyprus	unlimited	no			unlimited		
Czechia	limited				limited		
Denmark	unlimited	no		yes	unlimited	yes	no
Estonia		no	yes		no	yes	
Finland	limited	no			limited	yes	
France					unlimited		
Germany	unlimited			yes	unlimited	yes	no
Greece	limited				limited		no
Hungary		no			limited	yes	no
Ireland				yes	limited		no
Italy		no			unlimited		no
Latvia			yes		limited		
Lithuania			yes		limited	yes	
Luxembourg	unlimited		yes		unlimited	yes	
Malta	limited	no			limited		no
Netherlands				yes	unlimited	yes	no
Poland			yes		limited		
Portugal			yes		limited		
Romania					limited		
Slovakia		no			limited		
Slovenia	limited		yes		limited		
Spain			yes		limited	yes	
Sweden	unlimited			yes	unlimited	yes	no

WOMEN REPRESENTATION

Quota for Women on Candidate Lists (%)	Percentage women MEP elected 2024
	40.00%
50	40.91%
	23.53%
40	41.67%
	0%
	38.10%
	33.33%
	28.57%
	60.00%
50	50.62%
	36.46%
40	28.57%
	47.62%
	42.86%
50	32.89%
	22.22%
	18.18%
50 (incentive)	33.33%
	16.67%
	48.39%
35	28.30%
40	38.10%
equality	18.18%
	46.67%
40	33.33%
40	50.00%
	61.90%

TABLE 4: SEAT ALLOCATION IN THE EUROPEAN PARLIAMENT

Member State	total # of registered voters	Population (end of 2023)	EP mandates 2024	Inhabitants per mandate 2024	2024 deviation from median inhab/seat in %	EP mandates (post-Brexit)	Deviation from media inhab/seat in % (post-Brexit)	Changes in disproportionality (post-Brexit to 2024)
Austria	6,372,204	9,104,772	20	455,239	27%	19	37%	reduced
Belgium	8,537,902	11,742,796	22	533,763	14%	21	26%	reduced
Bulgaria	6,170,472	6,447,710	17	379,277	39%	17	43%	reduced
Croatia	3,524,179	3,850,894	12	320,908	49%	12	52%	reduced
Cyprus	683,432	920,701	6	153,450	75%	6	80%	reduced
Czechia	8,212,628	10,827,529	21	515,597	17%	21	31%	reduced
Denmark	4,301,255	5,932,654	15	395,510	37%	14	44%	reduced
Estonia	980,014	1,365,884	7	195,126	69%	7	75%	reduced
Finland	4,546,589	5,563,970	15	370,931	40%	14	46%	reduced
France	49,462,981	68,172,977	81	841,642	-35%	79	-16%	increased
Germany	61,963,020	84,358,845	96	878,738	-41%	96	-18%	increased
Greece	9,814,685	10,413,982	21	495,904	20%	21	30%	reduced
Hungary	7,803,603	9,599,744	21	457,131	27%	21	36%	reduced
Ireland	3,554,450	5,271,395	14	376,528	40%	13	49%	reduced
Italy	51,214,348	58,997,201	76	776,279	-25%	76	-9%	increased
Latvia	1,541,102	1,883,008	9	209,223	66%	8	66%	same
Lithuania	2,387,327	2,857,279	11	259,753	58%	11	65%	reduced
Luxembourg	319,410	660,809	6	110,135	82%	6	86%	reduced
Malta	370,184	542,051	6	90,342	86%	6	91%	reduced
Netherlands	13,542,363	17,811,291	31	574,558	8%	29	19%	reduced
Poland	29,098,155	36,753,736	53	693,467	-11%	52	0%	increased
Portugal	10,789,781	10,467,366	21	498,446	20%	21	33%	reduced
Romania	18,025,329	19,054,548	33	577,411	7%	33	19%	reduced
Slovakia	4,337,093	5,428,792	15	361,919	42%	14	47%	reduced
Slovenia	1,689,602	2,116,972	9	235,219	62%	8	64%	reduced
Spain	38,050,286	48,085,361	61	788,285	-26%	59	-8%	increased
Sweden	7,942,272	10,521,556	21	501,026	20%	21	35%	reduced